

ΚΛΕΙΩ

H. Lentemann fecit.

ΕΚΔΙΛΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΤΙΑΙ.

Τόμος Δ'.
ΑΡΙΘΜ. 6 (78).

Συνδρομή διερχομένη ἀπὸ 1. Ιανουαρίου καὶ 1. Σεπτεμβρίου τοῦ έτους, ἐξάμηνος μέσον
καὶ προπληρωθέν: Ηανταχοῦ φράγκ. χρ. 10 ἢ μάρκ. 8.

ΕΤΟΣ Δ'.
τῇ 15/27. Μαρτίου 1888.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ Ο ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ.

Ο πρώτος τῶν ιδρυτῶν τῆς γερμανικῆς ἐνότητος καὶ διεμελιωτὴς τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ μεγάλειου αὐτῆς δὲν ὑπάρχει πλέον ἀπὸ τῆς 9. Μαρτίου μεταξὺ τῶν ζώντων. Τῇ 22. τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἔμελλε νὰ ἔστασθῇ πανδῆμως ή ἐννεηκοστὴ δευτέρᾳ ἐπέτειος ήμέρα τῶν γενεθλίων του, ἀλλ' ὁ θάνατος ἐπελθὼν ἀφήρπασεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κόσμου, εἰς τὸ θέατρον τοῦ ὅποιου ἐπὶ τόσας γενεάς ἐδοκιμάσθη ή μεγάλη ψυχὴ τοῦ εἰς Κύριον μεταστάντος ἥρωος. Ἐπένθησε τὸν θάνατον αὐτοῦ πρόντως καὶ μεγαλοπρεπῶς πᾶσα φιλόπατρις γερμανικὴ ψυχή, ἀλλ' οὐχ ἡτον ἐπένθησεν αὐτὸν καὶ πᾶς Εὐρωπαῖος, καὶ πᾶς ἄνθρωπος, διότι ὁ ἀοιδημός ἀνήρ, διαλαμψας καὶ δοξασμεῖς ἐν ταῖς μάχαις καὶ τοῖς πολέμοις, πάρεσχεν ἔχατὸν πρὸς τούτοις καὶ ἀξιομητότατον παράδειγμα πατρὸς καὶ μειλιχίου ἀρχοντος καὶ κατέστη ἀγλαὸν καὶ τέλειον ὑπόδειγμα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Τοιοῦτος ἦν ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν Γερμανῶν Γουλιέλμος ὁ Α'. Δὲν ἦτο δπως ἐκαστος ἄλλος μονάρχης, κατα τὴν συνήμη ἔννοιαν τῆς λέξεως, μόνον ὁ ἀντιπρόσωπος καὶ προστάτης τοῦ λαοῦ καὶ τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἡτον ἡ ἐν-

σάρκωσις τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ λαοῦ του βαθέως ἐρριζωμένης καὶ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο σεβαστῆς μοναρχικῆς ἀρχῆς, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὅποιας ἀνεπτύχθησαν ἐν τῇ εὐγενεῖ καὶ ἀδόλῳ καρδίᾳ του αἱ πατρικαὶ ἐκεῖναι ἀρεταὶ, αἵτινες περιεκόσμησαν αὐτὸν καθ' ὅλον τὸν μακρότατον βίον του καὶ κατέστησαν αὐτὸν προσφιλέστατον ἀντικείμενον ἀγάπης καὶ λατρείας ἐκ μέρους ὅλων τῶν ὑπηκόων του.

Ἐν τῷ προεώπῳ του τὸ γερμανικὸν ἔθνος ἐλάττευε τὸν ἴσχυρὸν διεμελιωτὴν καὶ νουνεχῆ οἰλακοστρόφον τοῦ νέου γερμανικοῦ πράτους, δι' αὐτοῦ ἐξηγέρθη ἐκ πολυετοῦς ληθάργου καὶ ἀπηλλάγη, εὐγνωμονοῦν, μακροχρονίων καὶ καταστρεπτικῶν θμφυλίων διχονοιῶν, διὰ μιᾶς δὲ ὑψώμην π' αὐτοῦ κατόπιν εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν, τὴν ὅποιαν Ἰλλιγγιαὶ τις καὶ νὰ ὀνειρευθῇ μόνον· ἀπ' αὐτοῦ χρονολογεῖται τέλος διὰ τὴν Γερμανίαν νέα περίοδος ἐσωτερικῆς ἐνότητος καὶ ἀδελφωσύνης μεταξὺ των ἥγεμόνων καὶ τῶν λαῶν τῆς, ὅποια δὲν ὑπῆρξεν οὔδ' ἀνεφάνη ποτέ ἀπὸ πολλῶν αἰώνων, ἐξωτερικῆς δὲ δυνάμεως καὶ ἴσχυος, ὅποιαν οὐδεὶς τῶν πρώην γερμανῶν βασιλέων ἔσχε ποτέ

ΦΡΕΙΑΕΡΙΚΟΣ Ι'.

Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας.

καὶ καὶ ἀντὰς ἀκόμη τὰς λαμπροτέρας ἐποχὰς τῆς ἀρχαιοτέρας γερμανικῆς ἱστορίας.

Καὶ πάντα ταῦτα ήσαν κυρίως ἔργον καὶ ὄφελονταν εἰς τὴν εὐστάθειαν τοῦ χάρακτῆρος καὶ τὰς ἀλλας ἔξοχους ἀρετὰς τοῦ ἀιδίου μονάρχου. Καὶ προσωπικῶς μὲν εἰργάσθη ὁ Ἰδιος καὶ ἔχων συμβούλους τοὺς σοφωτάτους τῶν ἀνδρῶν περὶ τὰ στρατιωτικά, ὡς τὸν Ρούν, π. χ. καὶ τὸν Μόλτκε καὶ ἄλλους, διεξήγαγε τὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ τελειοποίησιν τοῦ πρωσικοῦ στρατοῦ, ὅπτις κατὰ τὰ ἔτη 1866 καὶ 1870 ἀπεδείγμη θαυμασίος καὶ ὁ κραταιότατος τῶν στρατῶν τῆς ὑφηλίου, λαβὼν δὲ καὶ κρατήσας παρ' ἑαυτῷ, παρ' ὅλας τὰς ἐν ἀρχῇ πολλαχόδεν γενομένας ἀντιπράξεις, ὡς σύμβουλον τὸν μεγαλεπήβολον καὶ ἴνανωτατὸν Βίσμαρκ, ἥδυνθην ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ταύτην δύναμιν τὸ πρέπον γένητρον εἰς τὸ ἔξωτερικὸν καὶ ἰδρύσας τὴν γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν, νὰ καταστήσῃ αὐτὴν φοβερὰν καὶ τὸ ὄνομά της σερβαστὸν παρ' ἄπασι τοῖς ἔθνεσι τῆς οἰκουμένης. Τὸ δὲ κυριώτερον προσὸν αὐτοῦ ήν προέστι καὶ ἡ φρόνησι, δι' οὓς ἐτήρει καὶ ἐψύλαττε πᾶν δι', διὰ μεγαλοφυῆς Βίσμαρκ καὶ διὰ Μόλτκε μέγια ἔπραττον, καὶ δι' οὓς κατώρθου εἰς τοὺς συμμάχους του νὰ ἐμπνέῃ πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς εἰλικρινεῖς αὐτοῦ προδέσεις καὶ εἰς τὴν εἰρηνικὴν του πολιτικήν.

Διὰ τοῦτο καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης, μικροί τε καὶ μεγάλοι, προετήροντο πρὸς τὸν γηραιὸν αὐτῶν Νέστορα, ἀπονέμοντες τὸν δίκαιον καὶ πρέποντα σεβασμόν· οὗτος ὁ ἰδρυτὴς καὶ τὸ ἰσχυρὸν κέντρον ἰσχυρᾶς ὄμοσπονδίας, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁποίας ἥδυνατο, ἐν ἀνάγκῃ, νὰ ἐπιβάλῃ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τὴν τήρησιν τῆς εἰρήνης, οὓς αὐτὸς οὗτος ὁ πρώτος καὶ διὰγρυπνότερος φύλαξ.

Ἐν αὐτῇ τῇ Γερμανίᾳ τῷ ἀτομον τοῦ Αὐτοκράτορος Γουλιέλμου συνήνου, ἔξισωνε καὶ διηγλαττεν ὅλα τὰ στοιχεῖα. Ἐν αὐτῷ οἱ γερμανοὶ ἡγεμόνες εἶχον τὴν ἀσφαλεστέραν ἐγγύησιν ὅτι πᾶν δι', τι ἐγίνετο, ἐγίνετο πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐνισχύσεως καὶ ἀσφαλείας τοῦ κράτους καὶ τῆς ἐσωτερικῆς εὐνομίας τοῦ ἔθνους. Γύρω του συνηθροίζοντο. — οὐχὶ ὅπως ἄλλοτε οἱ ὑποταγεῖς ἡγεμόνες περὶ τὸν ἀνώτατον κυρίαρχον καὶ δεσπότην των ὑπόπτως καὶ δυξαρέστως — ἀλλὶ ἐν δρονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀφοσίωσι, ὡς πιστοὶ ἀδελφοὶ καὶ σύμμαχοι οἱ ἄρχοντες τῶν ἄλλων γερμανικῶν φύλων, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεγενῆς καὶ ἡρωϊκὸς γέρων οὐδὲν ἄλλο ἐπεθύμει νὰ ἥνε, παρὰ διὰ „πρῶτος μεταξὺ τῶν ὄμοιών του.“

Καὶ ὅπως οἱ ἡγεμόνες, οὕτω καὶ οἱ λαοί. Ὁ φυχρότερος κάτοικος τῆς βορείου Γερμανίας ἀπένεμεν ἔξι ἵσου θερμὴν λατρείαν πρὸς τὸν ἀγαπητὸν Αὐτοκράτορα, ὡς καὶ διὰ θερμότερα ἔχων αἰσθήματα νότιος Γερμανός. Ἀκόμη δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς ταῖς νεωστὶ προσαρτηθείσαις χώραις, ὅπου τὸ αἰσθήμα τῆς συγγενείας σὺν τῷ χρόνῳ εἶχεν ἐκλίπη, ἡ προσωπικὴ ἐμφάνισις τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ἐγίνετο ἐκάστοτε ἀφορμὴν ἐκδηλώσεων χαρᾶς καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν ἀειθαλῆ οἶκον τῶν Χοενζόλλερν. Ἡ τελεία καὶ σπανιωτάτη συγχώνευσις ἡγεμονικοῦ μεγαλείου καὶ ἀπερίτου ἀπλότητος ἀστοῦ, οὓς ἐνσάρκωσις οὗτος ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, κατέθελγε πάντας, τούς τε ἄρχοντας καὶ τοὺς ἀρχομένους. Εἰς πᾶσαν λοιπὸν περίστασιν πανταχόθεν διηθυνόντο σωρθῆν πρὶς αὐτὸν ἀπειράριθμοι ἐκδηλώσεις ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ· πάντες, πτωχοὶ καὶ πλούσιοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, γυναῖκες καὶ παιδιά ἐσπευδον τίς πρῶτος νὰ στείλῃ τι πρὸς τὸν ἀγαπητὸν καὶ ἡρωϊκὸν Αὐτοκράτορα, ὅπως δι' αὐτοῦ τῷ ἐκφράσῃ τὰ αἰσθήματα τῆς λατρείας καὶ τῆς ἀφοσιώσεως του.

Ο Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος δὲν ἀνῆκεν, ὅπως οἱ πρό-

γονοί του, διὰ μέγας Ἐκλέκτωρ καὶ Φρειδερίκος διὰ μέγας, εἰς τοὺς μεγαλοφυεῖς ἐκείνους ἡγεμόνας, οἵ δόποιοι διὰ τῆς Ἰδίας των δυνάμεως ἐκτελοῦσι τὰ πάντα, μεταχειρίζονται δὲ μόνον ὡς ἐκτελεστικὰ τῶν δημητριγικῶν των Ἰδίων ὅργανα καὶ αὐτοὺς τοὺς ἴκανωντάτους τῶν θεραπόντων των. Τὸ ἀπολυταρχικὸν τοῦτο σύστημα βεβαίως δὲν θὰ ἡρμοζε πλέον οὔτε πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐποχήν, οὔτε πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν, ησε τύχη ηδη ὁ γερμανικὸς λαὸς κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρητον τοῦ Γουλιέλμου. Ἄλλ' οὕτος ἐκέντητο τὴν σπανίαν καὶ ἐπίζηλον Ἰδίωτητα τοῦ ν' ἀνευρίσκη καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ ἐν ταῖς μάχαις τοὺς ἴκανωντάτους τῶν ἀνδρῶν καὶ νὰ τοὺς συγκρατῇ περὶ ἑαυτόν, εἴχε δὲ προετέστι καὶ τὴν ἔτι σπανιωτέραν δι' ἡγεμόνα ὀρετὴν νὰ μποχωρῇ πολλάκις διὰ τοῦ Μόλτκε καὶ ἀφίνων τὴν Ἰδίαν γνώμην ν' ἀποδέχηται μετὰ πλήρους ἐμπιστοσύνης τὰς Ἰδίας τῶν συμβούλων του.

Συγκινητική, ὅπως ή ἐμπιστοσύνη αὕτη, ηδο καὶ ή μετριοφροσύνη, μεθ' οὓς τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους καὶ τὴν δόξαν ἐπὶ τοῖς ἐπιτευχεῖσι κατορθώματι προεπελθεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ ν' ἀποστρέψῃ πρὸς ἑκείνους, οἵ δόποιοι τότε προσῆλθον αὐτῷ ἀρωγοὶ καὶ σύμβουλοι. Μετὰ τὴν ἐνδοξὸν μάχην τοῦ Σεδάν ἀπέτεινε πρὸς τοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ συνηγμένους γερμανούς ἡγεμόνας τὴν ἔξις προσφώνησιν:

„Γνωρίζετε, κύριοι, ὅποιον μέγα καὶ ἴστορικὸν συμβεβηκός ἔγινε πρὸ διλήγου. Χρεωστῶ τοῦτο εἰς τὰ διαπρεπῆ κατορθώματα τῶν ἡνωμένων στρατιών, πρὸς τὰς ὅποιας τὴν στιγμὴν ταύτην αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφράσω τὴν βασιλικὴν μου εὐγνωμοσύνην καὶ μάλιστα ἀφ' οὗ αἱ μεγάλαι αὐταὶ ἐπιτυχίαι μάλιστα τὴν συντελέσσωσιν ἔτι μᾶλλον εἰς σύσφιγξιν των δεσμῶν, οἵ δόποιοι μᾶς συνδέουσι πρὸς τους ἡγεμόνας τῆς βορειογερμανικῆς διμοσπονδίας καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους συμμάχους, ὡς πολυάριθμα ἡγεμονικὰ μέλη συνηθροίσθησαν κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμὴν περὶ ἐμέ, ὡςτε νὰ ἐλπίζωμεν ἐπὶ εὐτυχέστερον μέλλον. Εὐγνωμονῶ πάντα, ὅπτις προεσθηκεν ἐν φύλων εἰς τὸν στέφανον τῆς δάχνης καὶ τῆς δόξης τῆς ἡμετέρας πατρίδος!“

Καὶ κατὰ τὸ γεῦμα ἐν τῷ ἀρχηγείῳ τοῦ στρατοπέδου, τῇ 3. Σεπτεμβρίου, εἶπεν ἐν τῇ προπόσει του τὰ ἔξιτο:

„Ἐξ εὐγνωμοσύνης διείλομεν σήμερον νὰ πίωμεν εἰς ὑγιείαν τοῦ γενναίου μου στρατοῦ. Ύμεῖς, μπουργὲ ἐπὶ τοῦ πολέμου Ρούν, ἡκονίσατε τὸ ξίφος μας, Ύμεῖς, στρατηγὲ Μόλτκε, τὸ διημύνατε, καὶ Ύμεῖς, κόρη Βίσμαρκ, διευθύνοντες ἀπὸ ἑταῖρων τὴν πολιτεικὴν ἐφέρατε τὴν Πρωσίαν εἰς τὸ σημερινὸν σημεῖον τοῦ ψφους της. Αἱ πίωμεν λοιπὸν εἰς ὑγιείαν τοῦ στρατοῦ, τῶν τριῶν ὑπὸ ὑμοῦ δινομαθεντῶν καὶ εἰς ὑγιείαν ἐνὸς ἐκάστου ἐκ τῶν παρισταμένων, ὅπτις κατὰ τὰς δυνάμεις του συνειργάσθη ὑπὲρ τῶν μέχρι τοῦδε ἐπιτυχῶν!“

Ἐν γένει ἐφρόντιζε πάντοτε πολὺ περισσότερον περὶ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ ἔθνους, παρὰ περὶ τοῦ Ἰδίου του ἀτόμου. „Οπως καὶ διὰ μέγας αὐτοῦ πρόγονος Φρειδερίκος δ. B., οὕτω καὶ διὰ Γουλιέλμου ἐθεώρει ἑαυτὸν ὡς τὸν „πρῶτον θεράποντα τῆς πολιτείας“ καὶ αὐστηρῶς συνεμορφοῦστο πρὸς τὸ ἀξίωμα τοῦτο. Γεννηθεῖς, ἀνατραφεὶς καὶ ὠρμάσας εἰς ἀνδρας ἐντὸς τῶν τύπων καὶ τῶν ἔξεων τῆς πολιτείας τῆς ἀπολυταρχικῆς βασιλείας, ἀπόγονος ἡγεμονικοῦ οἴκου, ὅπτις δύναται νὰ καυχηθῇ ὅτι ἐκ τῶν κόλπων του ἐθεμελίωσε καὶ προήγαγε τὸ μεγαλεῖον τοῦ κράτους του καὶ τὴν εὐνομίαν τοῦ λαοῦ του, καταλαβὼν τὸν θρόνον ἐν ἡλικίᾳ, καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ διὰ πλούτους Ἰδίωτης δυνατολεύεται νὰ μεταβάλῃ καὶ νὰ τροποποιήσῃ τὰς Ἰδίας καὶ τὰς βιωτικάς του συνηθείας, προθύμως, ἀν-

ούχι πάντοτε άνευ ωρίμου σκέψεως, ἐπεζήτησε νὰ συμμορφωθῇ προς τὰς νέας σχέσεις καὶ νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νέας ἐποχῆς. "Οτε τῷ 1844 ὁ ἀδελφός του ἡτοιμάζετο νὰ παράσχῃ εἰς τὴν χώραν πολίτευμα ἐπὶ οὐσιωδῶς τροποποιημένων βάσεων, ὁ Γουλιέλμος κατ' ἀρχὰς ἐφρένει τὰ ἐναγτία καὶ ἔξερφασε τὰς ἀντιρρήσεις του, ἀφ' οὗ ὅμως οἱ σύμβουλοι τοῦ βασιλέως ἔξερφασαν τὴν ἀνάγκην τῆς μεταβολῆς ταύτης, ἀπέριψε τοὺς δισταγμούς του καὶ ἐψήφισε προθυμῶς ὑπὲρ τῆς τροποποιήσεως, εἰπὼν τὰς ἀξιομνημονεύτους ἔκεινας λέξεις:

"Νέα Πρωστία σχηματίζεται· ἡ παλαιὰ βαίνει εἰς τὸν τάφον. Εἴθε ἡ νέα νὰ γίνη τόσον μεγάλη καὶ ἔξοχος, ὅσον ὑπῆρξεν ἐν τιμῇ καὶ δόξῃ ἡ παλαιά!"

"Οτε δὲ ἀργότερον, τῷ 1848, ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος Γουλιέλμος Δ'. ὑπεσχέθη εἰς τὸν λαόν του πλείους συνταγματικὰς ἐλευθερίας, ὁ τότε πρίγκηψ τῆς Πρωστίας εἶχεν ἀποτείνει εἰς τοὺς ἀντιρρούσους τοῦ λαοῦ τὰ ἔξης·

"Γνωρίζετε, ὅτι ἐγὼ ὡς μέλος τοῦ ὑπουργείου ἐν πεποιθήσει καὶ προθυμῶς ὑπέγραψα τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως, δι' οὗ χορηγεῖται εἰς τὸν λαὸν τῆς Πρωστίας τὸ νέον σύνταγμα, καὶ οὕτως ὑπεχρεώθην νὰ τηρήσω αὐτὸν καὶ εἰς τὸ μέλλον. Μὲ γνωρίζετε ἀρκούντως, δικαίως τρέφετε τὴν πεποιθήσιν, ὅτι θὰ τηρήσω πιστῶς τὸν δεδομένον λόγον μου."

"Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δ' ἔκεινης μέχρι τῶν τελευταίων του ἡμερῶν οὕτω πιστῶς ἐτήρησε τοὺς λόγους του ὁ ἀξιότιμος μονάρχης καὶ ἀείποτε σωφρόνως καὶ νουνεχῶς ἐκυβέρνησε τὰ πράγματα τῆς πολιτείας.

"Ως ἀνώτατος δ' ἀρχηγὸς τῶν στρατευμάτων ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, ὃν ἀτομικῶς προέστη κατὰ τοὺς δύο μεγάλους πολέμους τοῦ 1866 καὶ 1870, ἔλαβε μέρος εἰς δόλους τοὺς κινδύνους καὶ τὰς ταλαιπωρίας τῶν μαχῶν. Μετὰ κόπου ἡδυνήθησαν οἱ περὶ αὐτὸν νὰ τὸν ἀπομακρύνωσιν ἀπὸ τοῦ ἔχθρικοῦ πυρὸς ἐν ταῖς δειναῖς μάχαις τοῦ Καίνιγρατς καὶ τῆς Γραβελόντης. Πλέον ἡ ἀπαξὴ ἡρεύση εἰς τὴν λιτήν τροφὴν τοῦ ἀπλοῦ στρατιώτου καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ ἀχυρίνου στρώματος, ἔμεινε δὲ εἰς τὰς στρατιωτικὰς του ἔξεις τόσον πιστός, ὥστε καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Βερολίνου ἐκοιμᾶτο πάντοτε ἐπὶ σιδηρᾶς στρατιωτικῆς κλίνης. Δὲν ἦτο λοιπὸν ἄπορον, ἀν ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιώται, ἀν τὰ τέκνα τῆς Πρωστίας καὶ τῶν ἄλλων ὁμοσπόνδων κρατῶν μετ' ἀπαραίτηλου ἐνθουσιασμοῦ ἤσαν ἀφωσιωμένοι πρὸς τὸν ἡρωϊκὸν αὐτὸν ἥρετην καὶ Αὐτοκράτορα.

"Δύνασαι νὰ φαντασθῆτε τὴν ὑποδοχὴν ἐκ μέρους τοῦ στρατοῦ· ἦτο ἀπερίγραπτος! — οὕτως ἐτηλεγράφει ἐκ τοῦ παρὰ τὸ Σεδάν πεδίου τῆς μάχης πρὸς τὴν σύζυγόν του. Ἀλλοτε δὲ — „Παντοῦ μ' ἔχαιρέτων φρενητιώδεις ζητωκραυγαὶ καὶ ἐπευφημίαι· ἦτο συγκινητικόν!“ Κοινωνὸς τῆς χαρᾶς ἐπὶ ταῖς μεγάλαις νίκαις, ἀλλὰ καὶ τῆς θλίψεως διὰ τοὺς πεσόντας ἡρωας ἦτο πάντοτε ἡ σύζυγός του· πρὸς αὐτὴν διηγήθυνε τὰ τηλεγραφήματα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, πρὸς αὐτὴν ἔγραψεν ἐκτενεῖς περιγραφὰς τῶν θαυμασίων πολεμικῶν συμβεβηκότων. Εἰς δὲ ταῦτα τὰ τηλεγραφήματα καὶ τὰ γράμματα διαλαμπεῖ ἡ εὐγενὴς ψυχὴ τοῦ συζύγου καὶ πατρός, ὡς καὶ τοῦ ἐν πάσαις ταῖς στιγμαῖς τοῦ βίου του ἐπὶ τὸν Θεόν ἐλπίζοντος καὶ ἐνώπιον Αὐτοῦ ταπεινουμένου ἡρωος.

"Οταν ἀναλογίζωμαι — ἔγραψε πρὸς τὴν βασίλισσαν ἄμα τῇ παραδόσει τοῦ Σεδάν καὶ τοῦ Ναπολέοντος — διτεῖ μετὰ τὸν μέγαν ἔκεινον καὶ εὐτυχῆ πόλεμον (1866) δὲν ἥλπιζον νὸς κατορθώσω τι μεγαλείτερον κατὰ τὴν βασιλείαν

μου, ἢδη δὲ βλέπω ἀποτελειούμενον τὸ μέγιστον τοῦτο ἐν τῇ ιστορίᾳ γεγονός, κλίνω τὴν κεφαλὴν πρὸ τοῦ Θεοῦ, διπούιος ὥρισεν ἐμὲ καὶ τὸν στρατόν μου καὶ τοὺς συμμάχους μου ὅργανα τῆς θελήσεως του. Οὕτω μόνον δύναμαι νὰ ἐννοήσω τὰ συμβάντα καὶ ἐν ταπεινότητι δοξάζω τὴν χάριν καὶ τὴν ἀρωγὴν τοῦ Θεοῦ."

„Δεδοξασμένος ἔστω ὁ Θεός διὰ τὸ πρῶτον τοῦτο ἐνδιόξον κατόρθωμα, εἴθε νὰ βοηθήσῃ ἡμῖν καὶ περαιτέρω! — ἐτηλεγράφησε μετὰ τὴν πρώτην νίκην τῶν Γερμανῶν παρὰ τὸ Βαΐσενβουργ, κατόπιν δ' ἐκ Βέροι: „Δόξασον τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ!“ Ἐν οὐδενὶ σχεδὸν τηλεγραφήματι ἐλησμόνησε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν εὐλαβῆ ταύτην καὶ ταπεινὴν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ ἀληθῆς καὶ ἀγνή θεοσέβεια ἀπετέλει τὴν βάσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Γουλιέλμου, καὶ ἀπέδιδεν εἰς τὰς ἄλλας ἔξοχους αὐτοῦ ἀρετὰς τὸ ἀρωμα, οὕτως εἰτεῖ, τοῦ μεγαλείου, ἀλλ' ἡ εὐσέβεια αὕτη ἦτο καίνη πρὸς πᾶσαν σεμνοτυφίαν, ἦτο κεκηρυγμένη ἔχθρα τῆς ὑποκρισίας, ἡ ὅποια ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τῆς εὐλαβείας κρύπτει ἀλλούς σκοπούς καὶ τάσεις. Καὶ πῶς νὰ μὴ εὐχαριστῇ ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος τὴν θείαν Πρόνοιαν καὶ νὰ δοξάζῃ αὐτήν, ἀφ' οὗ τοσαῦτα ὥφειλεν αὐτῇ καὶ ἡ Πρωστία καὶ ὅλη ἡ Γερμανία; „Οταν ἀνεμιμνήσκετο τῶν θλιβερῶν ἡμερῶν τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, ὅτε ἡ περικαλλῆς καὶ ἀείμνηστος μῆτηρ του Λουΐζα ἡγαγάσθη νὰ φύγῃ μετ' αὐτοῦ ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ γάλλου κατακτητοῦ ἀπειλούμενης πρωτευούσης, διαρκῶς νὰ φεύγῃ πρὸ τῶν ἐπερχομένων πολεμίων μέχρι τοῦ ἀπωτάτου σημείου τῆς Πρωστίας, καὶ αὐτῇ μὲν νὰ ἀσθενήσῃ βαρέως κατὰ τὴν ἐπικίνδυνον καὶ μακρὰν πορείαν, αὐτὸς δὲ νὰ πυρέσσῃ ἐπικινδύνως ἐν Μέμελι, ὅταν ἐνεθυμεῖτο τὰ δάκρυα τῆς μητρός του, τὰ ὅποια ἔχουν ἐπὶ τη πτώσει τῆς μοναρχίας Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου, καὶ τοὺς λόγους της, οὓς ἀπέτεινε πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν του καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον: „Ἐλεύθερώσατε τὸν λαόν σας ἀπὸ τὴν αἰσχύνην τῆς ταπεινώσεως καὶ ἀγωνισθῆτε ν' ἀνακτήσητε τὴν ἥδη σκιασθεῖσαν δόξαν τῶν προγόνων σας!“ — ὅταν δὲ ταῦτα ἀνεκάλει εἰς τὴν μνήμην του καὶ παρέβαλλε πρὸς ταῦτα τὰ περιλαμπῆ κατορθώματα τοῦ στρατοῦ του, τὰς ἀνακτήσεις ἐπαρχίας, τὴν ἐν χερσὶ του τεράστιον δύναμιν καὶ τὴν ἀνύψωσιν τῆς Πρωστίας καὶ τῆς Γερμανίας εἰς τὴν πρωτίστην θέσιν μεταξὺ τῶν ἔθνων — πλήρης συγκινήσεως καὶ εὐγνωμοσύνης ἔξερψεν τὰς βουλαῖς τοῦ Θεοῦ καὶ ἤδυνατο νὰ εἰπῃ: „Ο Κύριος τὰ πάντα καλῶς ἐπόιησε, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔστω δεδοξασμένον!“

„Ἐν ᾧ δὲ ἀφ' ἐνὸς ἐν πολέμῳ καὶ μάχαις ἀνετράφη καὶ ἐγήρασεν, ἀφ' ἐτέρου ἦτο δὲ εἰλικρινέστερος φίλος τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν ἡγεμόνων τῶν νεωτέρων χρόνων. „Ο, τι εἶχεν ἔξαγγειλει Ναπολέων ὁ Γ'. „ἡ αὐτοκρατορία εἶνε ἡ εἰρήνη“, αὐτὸς ἡδύνατο δικαίως νὰ τὸ εἰπῇ περὶ ἑαυτοῦ, καθ' ὃ πραγματώσας τὸ ἀξέιδημα τοῦτο καὶ ἀποδειχθεὶς δὲ κραταιούτερος προστάτης τῆς ἀπειλούμενης εἰρήνης, ὃ διαιτήτης, πρὸς ὃν αὐθορμήτως προσήρχοντο οἱ διαμαχόμενοι.

Οὕτω δὲ τὴν σαρκοφάγον του κοσμεῖ οὐ μόνον ἡ δάφνη τοῦ ἡρωος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐλαία τῆς εἰρήνης καὶ ὁ δρύινος στέφανος του πατρὸς καὶ εὐεργέτου τοῦ λαοῦ του.

„Ἐπιτραπήτω δὲ ἡμῖν νὰ προεμέσωμεν εἰς τὸ ἀνωτέρῳ καὶ τοὺς λόγους τοῦ Βίσμαρκ, οὓς εἴπεν ἐν τῇ γερμανικῇ Βουλῇ τῇ 19. Μαρτίου περὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν ξένων εἰς τὴν θλιψίαν τῆς Γερμανίας ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Γουλιέλμου Α'. Ἄφ' οὗ ηγχάριστης τὴν Βουλὴν ἀναθέσασαν εἰς Αὐτὸν νὰ ἐκφράσῃ ἐκ μέρους της τὰ εὐχαριστήρια εἰς τὰς συλλογή-

θείσας βουλὰς τοῦ ἔξωτερικοῦ, εἶπε: „Δὲν γνωρίζω, εἰὰν δύναμαι νὰ καταχρασθῶ τὸν καιρόν σας μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ὑποδείξω τὴν ἔκπασιν τῶν συμπαθειῶν, αἵτινες ἔξεφρός οὐσιῶν ἔξωθεν. Δὲν δύμιλῶ περὶ τῶν Γερμανῶν ἐν τῷ ἔξωτερικῷ, τῶν ὄποιων αἱ κτήσεις αὐταὶ καθ' ἔκπασις δὲν εἴνε ἐκτεταμέναι. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς δυτικὰς Δικτάς τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὰς νήσους τῆς καὶ ἔξ οὐλῆς τῆς ὑφῆλου, ἀνεξαιρέτως, ἔφθασαν ἐκδηλώσεις λύπης ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ, ην μέστη τὸ γερμανικὸν κράτος· τὸ τελευταῖον τηλεγράφημα προήρχετο ἐκ τῶν ἐν Κορέα γερμανῶν. Καὶ ἀπὸ ὅλως τὰς γωνίας τῆς γερμανικῆς ἐπικρατείας, ἀπὸ τὰς μικροτέρας ενήσους καὶ κώμας, τὰς ὄποιας ἔπρεπε ν ἀναζητήσω πρῶτον. ἐπὶ τοῦ χόρτου — διότι, πιστεύω, οὐδεὶς εἰνες δυνατὸν νὰ γινώσκῃ τόσον καλῶς τὴν γεωγραφίαν, ὥστε νὰ ἔχῃ ἀκριβῆ γνῶσιν ὅλων τούτων τῶν χωρίων — προέστι δὲ καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀντίοδας ἥλιθον· ἐνδείξεις συμπαθείας. Ἡ ἴστορία δὲν ἀναφέρει δεύτερον παράδειγμα μονάρχου, οὗ ὁ θάνατος ἐπροέξη τόσον γενικὴν λύπην. Καὶ ἀπέθανον, μὲν προηγουμένως καὶ ἀλλοι μεγάλοι ἄνδρες ἐν τῇ ἴστορίᾳ, καὶ ὅταν ἀπέθανε Ναπολέων ὁ Α', Πέτρος ὁ μέγας καὶ Λουδοβίκος ὁ ΙΔ. ὁ θάνατος αὐτῶν ἐθεωρήθη μέγα συμβεβηκός, τὸ νὰ σταλῶσιν ὅμως ἀπὸ τοὺς Ἀντιποδας καὶ ἀπὸ τοὺς πλησιοχώρους λαοὺς στέφανοι, ἔπως τεθῶσιν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ μεταστάντος μονάρχου, εἶνε μοναδικὸν ἐν τῇ ἴστορίᾳ φαινόμενον. Δὲν συνέβη πότε μέχρι τοῦδε, ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς γῆς, ἀνεύ ἔξαιρέσεως, νὰ ἐκφράσωσιν οὕτω τὴν συμπάθειαν των, τὸ πένθος καὶ τὰ συλλυπτήριά των, ὅπως κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν.“

Τοιαῦτα ὡμίλησεν ὁ μέγας τοῦ μεταστάντος μονάρχου σύμβουλος, πρὸς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῆς γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας, θέλων οἵτω γάλικος ὑποδείξης ὅτι οὐχὶ ὁ κατακτητής νοῦς, ὃς ὁ τοῦ Ναπολέοντος, οὐχὶ ὁ διὰ τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ πολυτελείας του περίφημος καταστάς μονάρχης. ὁ

Λουδοβίκος ΙΔ., οὐδὲ διὰ βιαίων μέσων καὶ ἀγρίων πολλάκις πράξεων θέλων ν ἀναμορφώσῃ τὴν βάρβαρον χώραν του, ὃς ὁ Πέτρος ὁ μέγας, δύναται νὰ ἐπισπάσῃ ἐφ' ἔαυτὸν ἀρτιμελῆ καὶ ζῶσαν τὴν συμπάθειαν τῶν ἔμνων, ἀλλὰ διὲ ἐναρέτου ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς; ὁ διὰ σειρᾶς ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων καὶ μακρᾶς καὶ σώφρονος κυβερνήσεως, ὁ μὴ μεμυσθεὶς ὑπὸ τῶν ἀλληλοδιαδόχων ἐπιτυχῶν, ἀλλὰ ἀπεναντίας ἔξακολου ουμήσας καὶ μετὰ τὰς ἐνδοχειτέρας τῶν νικῶν νὰ μένῃ ὁ μετριοφρονέστερος καὶ εἰρηνικώτερος τῶν ἡγεμόνων.

Τὸ ἔργον Γουλιέλμου τοῦ Α'. εἶνε ἐπὶ στερεῶν βάσεων τεθμελιωμένον· οἱ μετ' αὐτοῦ πρωταγωνιστήσαντες ἀνδρες ζῶσιν εἰσέτι καὶ θάζοσιν, ὅπως ἐπὶ μακρὸν ἀκόμη ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ νῦν μοναρχοῦντος, δυστυχῶς ὅμως πολὺ ὀλίγας ἐλπίδας μακρᾶς ζωῆς παρέχοντος Αὐτοκράτορος, Φρειδερίκου τοῦ Γ'. τηρήσωσι τὴν εἰρήνην καὶ συνεργασθῶσιν εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ ἔμνους καὶ πρὸς τὰ ἔσω καὶ πρὸς τὰ ἔξω. Ἡ μορφὴ τοῦ Φρειδερίκου Γ'. ἀνακαλεῖ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Γερμανῶν ἀναμνήσεις ἐνδέξων ἡμερῶν, ἀλλὰ καὶ ἡμερῶν πικρίας, διότι ἀπὸ ἔτους ηδη δ' ἀγαπητὸς ἡρως καὶ μονάρχης κατατρύχεται ὑπὸ τῆς δεινοτέρας τῶν ἀσθενειῶν, η δὲ καταστασίς του εἶνε τοικύτη, ὥςτε οὐδεὶς δύναται νὰ προείπῃ τί κινοφορεῖ η ἐπαύριον. — Ἀλλὰ

τὸ πνεῦμα τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας θα ἐφορᾷ καὶ θάζεπινέη καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐπὶ τῶν τυχῶν αὐτῆς, αὐτὸν θάζεποδηγητήσῃ ἀκόμη ἐπὶ μακρὸν τοὺς πηδαλιούχοις τὰς πρὸς τὸ παρὸν τὸ σκάφος τῆς πολιτείας καὶ παρ' αὐτοῦ δ' ἀρύνται πᾶς γνήσιος καὶ ἀληθῶς ἀγαπῶν τὴν πατρίδα του γερμανίδας τὴν ἡμικήν δύναμιν, ὅπως πάσῃ δύναμιν καὶ αὐτός, τὸ καθ' ἔαυτόν, συντελέσῃ εἰς προαγωγὴν καὶ στερέωσιν τοῦ ἔργου, οὐ περ Ἐκεῖνος ὑπῆρξε πρωτούργος καὶ μεγαλεπήβολος τελειωτής.

ΦΙΛΙΣΤΩΡ.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΛΟΓΙΖΑ ΠΑΡΑ ΤΟ ΛΙΚΝΟΝ ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΙΠΟΣ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΥ.

Εἰκὼν ὑπὸ Παύλου Τούμαν.